

JIŘÍ Z PODĚBRAD

(1420 – 1471)

595. výročí narození

VĚDECKÁ KNIHOVNA
UNIVERZITY J. E. PURKYNĚ
V ÚSTÍ NAD LABEM

Dne **23. dubna 1420** se narodil český král, obratný diplomat a politik, jediný panovník pocházející z domácí šlechty, ne z panovnické dynastie, **Jiří z Poděbrad**. Pocházel z rodu pánů z Kunštátu. Jeho příbuzní se přidali k Janu Žižkovi a vynikli v husitských válkách. Politicky začal mladý dědic kunštátského majetku vystupovat v roce 1437, stal se plnoletým a ujmul se svých statků. Po smrti císaře Zikmunda zůstaly **české země bez panovníka**, s velkými sváry mezi katolíky a kališníky, ale i šlechtou a městy. Roku 1440 byl Jiří zvolen za **hejtmana boleslavského kraje**, o čtyři roky později stanul v čele spojených východočeských landfrídků. Roku **1448 dobyl Prahu**, ovládanou katolickými pány. Jeho cílem bylo **obnovit politickou jednotu země** a dát jí opět krále. Roku 1452 byl vybrán sněmem **za zemského správce**. Tuto funkci vykonával i poté, co byl za krále přijat nezletilý Ladislav Pohrobek. Jiří **měl v rukou výkonnou moc** a snažil se udržovat rovnováhu mezi kališnickým a katolickým panstvem, stabilizoval poměry uvnitř země a upevnil mezinárodní postavení českého státu. **V březnu 1458** byl po předčasné smrti Ladislava zvolen českým králem. Autoritativní papež Pius II. vyžadoval přestup českého krále na katolickou víru a likvidaci kališnictví. Ten naopak usiloval o uznání kalicha. Nábožensky snášenlivý byl Jiří i v osobním životě. Obě jeho manželky, Kunhuta ze Šternberka i Johana z Rožmitálu, pocházely z katolických rodů. Od samého počátku král tušil, že jednou **dojde k jeho střetu s kurii**, a snažil se **zajistit si spojení**. Získal přízeň císaře Fridricha III., který mu roku 1459 v Brně udělil v léno české země a potvrdil výsady českého království. **V roce 1462** vyslal Jiří **poselstvo** (vedené Lvem z Rožmitálu) po panovnických dvorech západní Evropy a nabídl jejich vládcům **plán na vytvoření mírové unie evropských států**, založené na zásadách rovnoprávnosti členů s cílem řešení vzájemných sporů bez použití násilí. Tento projekt však předstihl v mnoha ohledech svou dobu a **zůstal bez žádoucí odezvy**. Postupně začala **narůstat vnitřní opozice**. Katolické panstvo se roku 1465 spojilo do Zelenohorské jednoty, dostalo požehnání nového papeže Pavla II., a zahájilo spolu s katolickými městy **proti králi odboj**. **Roku 1466 papež prohlásil Jiřího za kacíře** a vypravil proti němu křížové tažení v čele s uherským králem Matyáš (Jiřího bývalý zeť), který se nechal roku 1469 zvolit katolickými pány v Olomouci českým králem. Jiří se prozíravě vzdal dynastických nároků svých synů, nabídl následnictví polským Jagelloncům. Měsíc po olomoucké volbě **český sněm odmítl Matyáše** a uznal nástupnické právo Vladislava Jagellonského. Pustošivá válka vyčerpala obě strany a počátkem roku 1471 se objevily naděje na smír. Jiří z Poděbrad zemřel nečekaně krátce nato, **22. března 1471**. Pohřben byl v královské hrobce v chrámu sv. Víta.

V NAŠÍ KNIHOVNĚ JE MOŽNÉ SI VYPŮJČIT:

Petr Hora-Hořejš: Evropan Jiří z Poděbrad, král do bouřlivých dob

Petr Klučina: České země za Jiřího z Poděbrad a Jagellonců

Václav Šašek z Bříkova: Deník o jízdě a putování pana Lva z Rožmitálu a z Blatné z Čech až na konec světa

Josef Frajs: Jiří z Poděbrad: král dvojího lidu

